

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 01 від "28" серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Компетентнісний підхід у вищій освіті
Викладач	д.пед.наук, проф. Стинська Вікторія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380956827858
E-mail викладача	viktoriia.stynska@pnu.edu.ua
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Формат дисципліни	Очний/вечірній
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/вечірній
2. Опис дисципліни	
Предметом вивчення курсу «Компетентнісний підхід у вищій освіті» є зміст, структура та особливості компетентнісного підходу у вищій школі.	
Мета і завдання курсу	
<p>Мета курсу: Забезпечення готовності до формування професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі підготовки у вищій школі.</p> <p>У процесі вивчення курсу аспіранти повинні:</p> <p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - закономірності і принципи спілкування, педагогічної комунікації, способи управління індивідуумом і групою та вміння використовувати їх в своїй професійно-педагогічній та науковій діяльності; - типові способи професійної комунікації, типові причини виникнення конфліктних ситуацій; - основні засоби професійно-педагогічної комунікації, їх різновиди, способи та умови використання; <p><i>Уміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - будувати взаємовідносини з колегами, студентами, володіння культурою педагогічного мислення, мовлення, спілкування, комунікації; - використовувати в своїй професійно-педагогічній діяльності різні засоби організації комунікативної взаємодії; - вирішувати педагогічні конфлікти та запобігати їх виникненню. 	
Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями.</p> <p>ЗК 2. Здатність до розуміння предметної галузі, професійної діяльності зі спеціальності, генерування нових ідей при розв’язанні дослідницьких завдань.</p>	

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати дослідницьку й інноваційну діяльність, вирішувати науково-дослідницькі проблеми.

ЗК 7. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, виявляти власну світоглядну позицію щодо отриманої інформації.

ЗК 8. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у ЗВО, наукових структурах.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Володіння знаннями у сфері освіти/педагогіки, зокрема про її основні концепції, методики, технології; розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК 2. Здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати наукових досліджень у сфері освіти/педагогіки, досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання.

СК 3. Здатність до застосування новітніх теорій, технологій і методів науково-педагогічного дослідження для розв'язання комплексних проблем у сфері освіти/педагогіки.

СК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, до вибору стратегії спілкування, готовність працювати в команді.

СК 8. Здатність до професійного самовдосконалення.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими вміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 4. Знати систему організації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

ПРН 5. Уміти започатковувати, планувати, реалізувати і коригувати послідовний процес наукового дослідження, демонструвати дослідницькі навички в галузі освіти/педагогіки.

ПРН 6. Уміти розробляти комплексні наукові проекти у галузі освіти/педагогіки та кваліфіковано реалізувати їх.

ПРН 7. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів за допомогою сучасних інструментів і технологій пошуку, спеціалізованих баз даних та інформаційних систем.

3. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
Практичні	10 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
II	Освітні/педагогічні науки	I	Вибірковий

Тематика курсу

Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота

<p>Тема 1. Цілісна концепція компетентнісного підходу в системі вищої освіти. Гене́за компетентнісного підходу у вищій освіті. Аналіз базових понять компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід як нова парадигма підготовки науково-педагогічного працівника. Нормативно-правова база запровадження компетентнісного підходу у вищій освіті. Переваги та проблеми впровадження компетентнісного підходу в освітню діяльність ЗВО.</p>	2		4
<p>Тема 2. Ієрархія компетентнісного підходу у вищій освіті. Перелік компетентностей випускника 5, 6, 7 та 8 кваліфікаційного рівнів Національної рамки кваліфікацій. Дескриптори Національної рамки кваліфікацій. Стандарти вищої освіти. Компетентнісний підхід до формування освітніх програм. Інтегральна компетентність. Загальні компетентності. Спеціальні (фахові) компетентності.</p>	2		4
<p>Тема 3. Теоретичні засади управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Закономірності управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Принципи управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Зміст та технології управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Функції та методи управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Шляхи формування особистісних якостей аспіранта у рамках компетентнісного підходу. Формування мотиваційної складової самоосвітньої компетентності науково-педагогічного працівника.</p>	2		4
<p>Тема 4. Педагогічна компетентність як засіб оптимізації освітнього ресурсу. Сутність і зміст педагогічної компетентності науково-педагогічного працівника. Предметна компетентність науково-педагогічного працівника. Дидактична компетентність науково-педагогічного працівника. Методична компетентність науково-педагогічного працівника. Особливості педагогічної діяльності науково-педагогічного працівника.</p>	2		4
<p>Тема 5. Комунікативна компетентність науково-педагогічного працівника. Сутність і зміст комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника. Структура</p>	2		4

<p>комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника. Шляхи розвитку комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника.</p>			
<p>Тема 6. Управлінська компетентність науково-педагогічного працівника. Сутність і зміст управлінської компетентності науково-педагогічного працівника. Структура управлінської компетентності науково-педагогічного працівника. Шляхи формування управлінської компетентності науково-педагогічного працівника.</p>	2		4
<p>Тема 1. Компетентнісний підхід у системі вищої освіти: вимоги, зміст і специфіка прояву в науковопедагогічній діяльності Поняттєво-категорійний апарат проблеми. Етапи становлення компетентнісного підходу у вищій освіті. Рівні готовності випускника щодо виконання функціональних обов'язків. Обмеження і недоліки компетентнісного підходу у вищій освіті.</p>		2	4
<p>Тема 2. Загальні, базові і спеціальні фахові компетентності викладача вищої школи Сутність поняття «компетентність», «загальні компетентності», «базові компетентності», «спеціальні компетентності». Шляхи дослідження загальних, базових, спеціальних компетентностей. Критерії та рівні загальних, базових, спеціальних компетентностей. Становлення загальних, базових, спеціальних, компетентностей. Визначення базових компетентностей викладача. Визначення спеціальних компетентностей викладача.</p>		2	4
<p>Тема 3. Кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічних працівників Кваліфікація науково-педагогічних працівників. Вимоги до вченого звання «доцент». Вимоги до вченого звання «професор». Ліцензійні вимоги до науково-педагогічних працівників щодо здійснення освітньої діяльності (п.38 Ліцензійних умов). Освітні програми (освітньо-професійні, освітньо-наукові). Навчальні плани та програми. Силабуси.</p>		2	4
<p>Тема 4. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників у ЗВО Педагогічна компетентність науково-педагогічного працівника. Комунікативна компетентність науково-педагогічного працівника. Управлінська компетентність науково-педагогічного працівника. Рефлексивна компетентність науково-педагогічного працівника. Дослідницька компетентність науково-</p>		2	4

педагогічного працівника. Проєктивна компетентність науково-педагогічного працівника. Соціальна компетентність науково-педагогічного працівника. Конфліктологічна компетентність науково-педагогічного працівника. Аутопсихологічна компетентність науково-педагогічного працівника. Іншомовна компетентність науково-педагогічного працівника. Фасилітаційна компетентність науково-педагогічного працівника. Інформаційна компетентність науково-педагогічного працівника.			
Тема 5. Зарубіжний досвід щодо формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників 1. Підготувати доповідь (з презентацією) на тему: Формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників у різних країнах світу (на вибір аспіранта).		2	4
Тема 6. Дослідницька компетентність науково-педагогічного працівника. Сутність дослідницької компетентності науково-педагогічного працівника. Структура дослідницької компетентності науково-педагогічного працівника. ІКТ-компетентність у структурі дослідницької компетентності. Особливості дослідницької діяльності науково-педагогічного працівника.		2	4
Тема 7. Інформаційна компетентність науково-педагогічного працівника. Сутність інформаційної компетентності науково-педагогічного працівника. Структура інформаційної компетентності науково-педагогічного працівника. Особливості інформаційної діяльності науково-педагогічного працівника.		2	4
Тема 8. Проєктивна компетентність науково-педагогічного працівника. Сутність проєктивної компетентності науково-педагогічного працівника. Структура проєктивної компетентності науково-педагогічного працівника. Особливості проєктивної діяльності викладача науково-педагогічного працівника.		2	4
Тема 9. Рефлексивна компетентність науково-педагогічного працівника. Сутність рефлексивної компетентності науково-педагогічного працівника. Структура рефлексивної компетентності науково-педагогічного працівника. Особливості рефлексивної діяльності науково-педагогічного працівника.		2	4

Всього	12	18	60	
4. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Іспит	Залік
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C	задовільно	
	60 – 69	D		
50 – 59	E	незадовільно	не зараховано	
26 – 49	FX			
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проєктних робіт.			
Практичні заняття	50 балів			
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж практичних занять (письмові роботи, усні відповіді)			
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)			
5. Політика навчальної дисципліни				
Письмові роботи	Порядок та організація контролю знань аспірантів визначається Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf .			
Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf . Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf			
Відвідування занять	Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням			

	<p>про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf.</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf.</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.</p>
<p style="text-align: center;">5. Ресурсне забезпечення</p> <p style="text-align: center;">Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: <i>навч.-метод. посіб.</i> / Авт.кол.: Стинська В.В., Прокопів Л.М., Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. [За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів]. Івано–Франківськ, 2021. 430 с. 2. Варецька О. В. Розвиток соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти : <i>монографія</i>. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 532 с. 3. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження в Київському університеті імені Бориса Грінченка) / Хоружа Л., Братко М., Котенко О., Мельниченко О., Прошкін В. [за наук. ред. д-ра пед. 	

- наук, професора Л. Хоружої]. Київ : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 92 с.
4. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід. Укладачі: Антонюк Л.Л., Василькова Н.В., Ільницький Д.О., Кулага І.В., Турчанінова В.Є. Київ, 2016. 70 с.
 5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 р. № 1648). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/proekty%20standartiv%20vishcha%20osvita/1648.pdf>.
 6. Про вищу освіту: Закон України від 2014 р. Редакція від 25.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
 7. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: *навч. посіб.* / за ред. І.Л. Холковської. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с.

Додаткова

8. Александрова Н. Взаємозв'язок управлінської компетентності та управлінської культури викладача. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 5 (Ч. 1). С. 1238 – 143.
9. Бургун І. В. Конструктивістський підхід до визначення компетентності особистості. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : збірник наукових праць*. 2011. № 1(4). С. 195–205.
10. Внукова Н., Пивоваров В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з вищою освітою. URL: https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Vnukova_Pyvovarov.pdf
11. Єльнікова Г.В. Компетентнісний підхід до моделювання професійної діяльності керівника ВНЗ. *Теорія і методика управління освітою*. 2010. № 4. URL: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/4/10elneel.pdf>.
12. Заредінова Е.Р., Зіядінова Р.І. Поняття «компетенція» і «компетентність» у контексті компетентнісного підходу в освіті *Педагогічний дискурс: збірник наукових праць*. Хмельницький: ХГПА, 2013. Випуск 14. С. 18–185.
13. Капустін С.В. Модернізація освіти в контексті реалізації компетентнісного підходу до формування цілісного світогляду молоді *Науковий вісник*. Харків: ХНПУ, 2017. Вип. 49. С. 57–68.
14. Клак І.Є. Теоретичні засади компетентнісного підходу в системі вищої професійної освіти. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/download/vs124/10.pdf>
15. Лісова С.В. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: *монографія* / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 34–53
16. Панфілов Ю., Фурманець Б. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2017. № 3. С. 55–67.
17. Степко М.Ф. Компетентнісний підхід до організації підготовки фахівців, його розуміння і проблеми використання у вищій школі України. *Педагогіка і психологія: вісник АПН України*. 2009. № 2. С. 44-50.
18. Стинська В.В., Заяць Л.М., Яцишин З.М., Барила Н.І. Професійна компетентність – основа становлення сучасного викладача закладу вищої освіти. *Матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу»*. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020 р. С. 157–158.
19. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100–104.
20. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.
21. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки науково-педагогічного працівника. *Освітні обрії*. 2021, № 1(52). С. 115–118.

22. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. :URL: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.
23. Фурдуй С. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 485–489.
24. Шаров С. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник МНУ імені Сухомлинського*. 2018. № 4. С. 194–199.
25. Шевцова О.М. Розвиток аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери засобами акмеологічних технологій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 114–119.
26. Шостаківська Н. Формування управлінської компетентності засобами інтерактивних технологій як ключовий фактор у професійному становленні майбутнього фахівця закладу вищої освіти. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України*. 2019. № 3 (18). С. 357–370.
27. Ягупов В., Свистун В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6871/Yagupov_Svy%60stun_KOMPETE%60NTNISNY%60J_PIDXID.pdf?sequence=3&isAllowed=y
28. Stynska V. etc. Research of the factor structure of the model of world view settings at a young age. *Revista inclusiones*. 2020. Vol.7. Número 3. P. 98–116.
29. Stynska V. etc. Research of the relationship between existential anxiety and the sense of personality's existence. *Revista inclusiones*. 2020. Vol.7. Número especial. P. 41–59.

Викладач:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Вікторія СТИНСЬКА